

zaangażowanie

edukacja

Etnologia
i antropologia
kulturowa wobec
zmian społecznych

animacja

18–22

września 2019 r.

Poznań

WARSZTATY

KSIEGA ABSTRAKTÓW

redakcja: Karolina Dziubata

Na warsztaty obowiązują **ZAPISY**, które rozpoczną się w pierwszym dniu konferencji. Listy zainteresowanych udziałem będą dostępne w recepcji konferencji

dr Halyna BONDARENKO

Instytut Sztuki, Folklorystyki i Etnologii im. M. Ryłskiego Narodowej Akademii Nauk
Ukrainy

Kontakt: kontekst@ukr.net

**LALKA-MOTANKA W ASPEKCIE ODDZIAŁYWAŃ
ARTETERAPEUTYCZNYCH**

CZAS TRWANIA WARSZTATÓW: 90 minut

LICZBA UCZESTNIKÓW: min. 3 osoby, max. 15 osób

OPIS: Podczas warsztatów uczestniczki i uczestnicy zapoznają się z techniką wykonywania papierowych lalek-motanek oraz zapoznają się z kontekstem w wykorzystywaniu tej techniki warsztatowej stosowanej w działaniach arteterapeutycznych dla kobiet.

CELE: Poznanie sposobu wykorzystywania technik plastycznych w warsztatach mających na celu poprawę samoidentyfikacji i zwiększenia samooceny.

dr Kinga CZERWIŃSKA

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Kontakt: kinga.czerwinska@us.edu.pl

CZY SZATA TYLKO ZDOBI CZŁOWIEKA? RZECZ O KULTUROWYM ZNACZENIU UBIORU

CZAS TRWANIA WARSZTATÓW: 90 minut

LICZBA UCZESTNIKÓW: max. 12 osób

OPIS: Zajęcia dotyczą roli ubrania w budowaniu tożsamości człowieka. Strój w każdej kulturze pełni bowiem określone funkcje, wyrażając nie tylko gusta estetyczne użytkownika, ale przede wszystkim niesie szereg informacji o jego pochodzeniu, przynależności społecznej, kulturowej, religijnej itd. Funkcja praktyczna, ochronna odzieży została wyrugowana ze świadomości społecznej, na rzecz przypisywaniu strojom znaczeniowości i postrzegania ich jako kodów semiotycznych. Strój wykracza bowiem poza sferę doświadczeń estetycznych, a za jego pośrednictwem przesyłamy treści dotyczące nie tylko własnych potrzeb, ale również komunikujemy treści związane z kulturą zbiorowości, której jesteśmy częścią. Przez ubiór możemy informować o tym kim jesteśmy, jaki mamy stosunek do innych. Strój, analizowany w perspektywie antropologicznej, jest tu punktem wyjścia do poruszania takich tematów jak budowanie własnej tożsamości, własnego „ja”, bycie w grupie, postrzeganie innych itd. Prezentowane treści, w zależności od potrzeb grupy, mogą dotyczyć zarówno odzieży dawnej, strojów ludowych (to w kontekście edukacji regionalnej), jak i współczesnych kodów kulturowych.

CELE: Poruszana problematyka ma wpłynąć na zwiększenie umiejętności refleksyjności i myślenia krytycznego. Uczestnicy nabędą umiejętności rozważania i analizowania problemów, oceniania i interpretacji informacji, prezentacji własnego punktu widzenia i uwzględniania poglądów innych ludzi. Prezentowane treści mają skłonić uczestników do myślenia w sposób otwarty, skutecznego komunikowania się z innymi, także poprzez ubiór. Warsztaty podzielone są na dwie części: 1) prezentacja znaczeń w ubiorze (na wybranych przykładach) oraz 2) praca w grupach 2-3 osobowych nad wskazaniem znaczenia ubioru w kulturze współczesnej.

dr Aleksandra PAPROT-WIELOPOLSKA
Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu
Kontakt: paprot.wielpolska@gmail.com

DLACZEGO WARTO DOKUMENTOWAĆ HISTORIE LOKALNE? ORAL HISTORY W DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI I SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH

CZAS TRWANIA WARSZTATÓW: 180 minut (2 x 90 minut + przerwa)

LICZBA UCZESTNIKÓW: min. 10 osób, max. 16 osób

OPIS: Oral history (historia mówiana) to metoda badań jakościowych polegająca na nagrywaniu relacji biograficznej świadka historii, czyli osobistej opowieści o życiu i doświadczeniach danej osoby na tle ważnych wydarzeń historycznych, ale i życia codziennego. Nagranie przebiega kilkietapowo i najczęściej jest rejestrowane w formie audio i/lub video, a relację świadka historii poszerza się o udostępnione dokumenty osobiste oraz zdjęcia. Metoda historii mówionej obecnie staje się coraz bardziej popularna, bo pozwala na ukazanie np. historii lokalnej i regionalnej z perspektywy jego mieszkańców i ich przeżyć. Celem warsztatów jest zapoznanie uczestników z problematyką oral history jako metody, która pozwala w efektywny sposób gromadzić historie lokalne, ale przede wszystkim upowszechniać wiedzę o przeszłości. Podczas warsztatów zostaną przedstawione możliwości korzystania z historii mówionej przez różnego rodzaju instytucje, organizacje i społeczności. Warsztaty będą składać się z trzech bloków tematycznych.

Blok I (teoretyczny): Czym jest oral history? Historia mówiona w działalności Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”

Blok II (praktyczny): Nagrywanie relacji historii mówionej. Zagadnienia metodologiczne, techniczne i etyczne

Blok III (praktyczny): Świadek historii i jego relacja – co dalej? Czyli jak opracować, zarchiwizować i korzystać z relacji historii mówionej

mgr Witold PRZEWOŻNY

Muzeum Etnograficzne Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu

Kontakt: w.przewozny@mnp.art.pl

„EKSPERYMENT I PROWOKACJA W ROZBRAJANIU STEREOTYPÓW” TRENING OBCOŚCI

CZAS TRWANIA WARSZTATÓW: 180 minut (2 x 90 minut + przerwa)

LICZBA UCZESTNIKÓW: max. 15 osób

OPIS: Proponowane interaktywne warsztaty są wynikiem doświadczeń wynikających z różnorodności działań edukacyjnych realizowanych w trakcie trwania wystawy „Romowie ≠ Cyganie”. Wystawa ta była zarówno eksperymentem z zupełnie niewiadomym rodzajem społecznego zainteresowania i reakcji oraz prowokacją uwidocznioną już w tytule a także w rodzaju inscenizacji wystawy i jej niekonwencjonalnej narracji. Sale wystawowe pozostawiły widza z całą gamą problemów i pytań, które temat poruszał z konsekwencją nie dawania konkretnej, autorytatywnej odpowiedzi. W takim ujęciu była to przestrzeń prowokowania do myślenia, wyzwiania emocji, konfrontowania swoich własnych wartości i doświadczeń, zajęcia jakiegoś stanowiska łamiąc komfort obojętności. Celem wystawy jak i proponowanych warsztatów jest kruszenie postaw biernych, akceptujących łatwość stereotypowych sądów, a także rozbudzanie emocji i umiejętności ich nazwania. Proponowane warsztaty będą realizowane w trzech częściach:

1. Cygan/Rom to..., z próbą zdefiniowania pierwszego wrażeniowego sądu o tych bliskich i bardzo dalekich „innych”. Zadane zostaną pytania, które zadano także na wystawie dotyczące rodzaju emocji, które wywołuje same tylko słowo Cygan. Będzie to próba odzwierciedlająca jak mocno zakorzenione są powielane z wiedzy potocznej klisze i jak trudno wydobyć się z kolein, które tworzą. Klisze – stereotypy utrudniają a często uniemożliwiają szerszą perspektywę obserwowanych zjawisk a z ich echem borykają się także etnolodzy, nawet wtedy gdy w pełni respektują etos swojego zawodu.
2. Romowie ≠ Cyganie - przedstawione będą główne idee i cele wystawy oraz zrealizowanych działań edukacyjnych ze szczególną rolą zajęć typu „Drama” prowadzonych przez profesjonalnego trenera. Ukazane będą wyniki tych działań oraz pozostawione opinie widzów w formie przyklejanych do ściany wystawy relacji, doświadczeń, opinii. Zawierały różne emocje - ciepłe, letnie, beznamiętne, wrogie - stygmatyzujące, czasem nasączone nienawiścią a czasem przyznaniem się do konieczności ponownego przemyślenia.
3. Lustro – w tej części zajęć ponownie wrócimy do zapisanych w cz. 1 emocji, by spróbować stworzyć siatkę pojęć – tych z biegunem zbliżenia i tych, które zbliżeniu przeszkadzają. Będzie to rodzaj treningu obcości z układaniem rozrzuconych puzzli, z odwróceniem perspektywy poznania – zwróceniem „lustra” na nas samych. Odbicie nie zawsze sprawi przyjemność, prowokując do autorefleksji, rewizji lub podtrzymania dotychczasowych sądów. Pozwoli na próbę konfrontacji swoich dotychczasowych przemyśleń o ludziach, których mimo afiszowania swojej inności tak często nie chcemy dostrzec.

Warsztaty spełnić mają rolę dialogu, treningu, dramy w procesie osławiania „inności” oraz będą pomocne zdania w rozumieniu, że wszelkie procesy asymilacji czy integracji, w której uczestniczą także etnolodzy, wymagają obustronnego wysiłku.

mgr Pola ROŻEK

Współpracowniczka Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Koprzywnicy,
absolwentka Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UW

Kontakt: polanna@poczta.fm

**KOPRZYWNICA PATRZY/MY - WOKÓŁ HISTORII LOKALNYCH. WARSZTAT
O TYM, JAK WYKORZYSTAĆ ZEBRANY MATERIAŁ ETNOGRAFICZNY DO
DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH W LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI.**

CZAS TRWANIA WARSZTATÓW: 120 minut

LICZBA UCZESTNIKÓW: min. 8 osób, max. 12 osób

OPIS: Podczas warsztatu uczestnicy zapoznają się z projektem etnograficzno-edukacyjnym „Koprzywnica Patrzy/My” który przez ostatnie 3 lata odbywał się we współpracy z mieszkańcami Koprzywnicy. Ten trzy letni proces to mnóstwo rozmów – wywiadów etnograficznych, a także poznawanie i odkrywanie historii przez pryzmat archiwalnych fotografii i dokumentów przekazywanych nam przez mieszkańców. Podczas trwania projektu rokrocznie organizowaliśmy warsztaty edukacyjne bazujące na zebranych materiałach, stworzyliśmy wystawy edukacyjne oraz w ostatnim roku (jesienią 2018 r.) - publikację-album oraz pocztówki-historii, stworzone ze wspomnień i archiwalnych zdjęć mieszkańców Koprzywnicy. Na podstawie tych publikacji zorganizowaliśmy warsztaty edukacyjne dla uczniów koprzywnickiej szkoły, tak by w ciekawy, przystępny i skłaniający do refleksji sposób przybliżyć im lokalne historie. Koprzywnicka historia, to przede wszystkim wspomnienia wiejskie, chłopskie – tej warstwy społecznej, której historia jest rzadko przekazywana w szkole. Dzięki badaniom etnograficznym i współpracy z mieszkańcami staramy się ją przybliżyć i odkrywać dla mieszkańców. Podczas warsztatów razem z uczestnikami chcę się zastanowić nad metodami pracy ze społecznością lokalną, nad tym jak etnografia może być w tym pomocna, jak ją wykorzystać do działań edukacyjnych z mieszkańcami badanej społeczności, jak wywiady i archiwalia mogą posłużyć nam do opowiadania o przeszłości. Jakie pułapki mogą na nas czekać podczas takiej pracy? Jakie możliwości zyskujemy dzięki sięganiu po etnograficzne narzędzia? Jak można łączyć etnografię i animację kultury? Następnie uczestnicy zaprojektują, wykorzystując swoją wiedzę (na podstawie swoich badań etnograficznych, doświadczeń lokalnych lub historii rodzinnych) działanie edukacyjne skierowane do danej społeczności, którą badają, z którą współpracują. Celem warsztatu będzie wspólna refleksja nad metodami działań edukacyjnych, wymiana doświadczeń i próba przełożenia własnej wiedzy etnograficznej na działanie edukacyjne, łączące mieszkańców i wykorzystujące ich potencjał.

dr Agata STANISZ

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM

Kontakt: stanisz@amu.edu.pl

FIELD RECORDING: WARSZTATY POGŁĘBIONEGO SŁUCHANIA

CZAS TRWANIA WARSZTATÓW: 2x90 minut

LICZBA UCZESTNIKÓW: min. 2 osoby, max. 10 osób

OPIS: Warsztat z zakresu antropologii dźwięku przeznaczony dla wszystkich, którzy są zainteresowani poszerzeniem kompetencji metodycznych oraz dydaktycznych. Celem warsztatu jest przećwiczenie tzw. pogłębionego słuchania - nieodzownego elementu prowadzenia wielozmysłowej obserwacji, umiejętności prowadzenia dobrej jakości dokumentacji dźwiękowej oraz zaznajomienie się z podstawowymi koncepcjami antropologii dźwięku. Ponadto warsztat ma służyć jako przykład działania, które może być wykorzystywane w coraz częściej prowadzonej przez etnografów, muzealników oraz antropologów działalności popularyzatorskiej i pozaakademickiej. Idea warsztatu jest prosta: uczestnicy zostaną merytorycznie, technicznie i mentalnie przygotowani do działania *fieldrecordingowego*, które podejmą samodzielnie w części terenowej warsztatu. Następnie wykonane przez uczestników nagrania zostaną odsłuchane. Odsłuchowi będzie towarzyszyć ewaluacja techniczna oraz dyskusja dotycząca z pozoru tylko łatwego i banalnego doświadczania przestrzeni poprzez dźwięk.

Przebieg warsztatów:

- 1 część stacjonarna: wprowadzenie, seria ćwiczeń dźwiękowych oraz tzw. czyszczenie uszu, warsztat z podstaw techniki nagrywania
- Część terenowa: indywidualna praca w terenie, spacer dźwiękowy połączony z rejestracją audio (wykonanie nagrań terenowych/field recording); obszar działań obejmie najbliższe okolice Campusu Morasko
- 2 część stacjonarna: zrzut wykonanych nagrań, ewaluacja połączona z otwartym odsłuchem (w odsłuchu mogą wziąć udział wszyscy uczestnicy konferencji oraz zainteresowane osoby z zewnątrz)

Pozostałe informacje:

- Wymagania sprzętowe: do realizacji warsztatów potrzebna jest sala multimedialna z projektorem, dostępem do internetu oraz nagłośnieniem ogólnym)
- Wymagania od uczestników: uczestnicy warsztatów powinni dysponować własnymi słuchawkami z wejściem mini-jack (preferowany rodzaj słuchawek to słuchawki zamknięte, ewentualnie douszne)